

Andrew Wiese (2004) *Places of Their Own; African American Suburbanization in the Twentieth Century*. Chicago: The University of Chicago Press.

Het beeld dat Amerikaanse suburbs bij velen als vanzelfsprekend oproepen is dat van uniforme wijken met vrijstaande eengezinswoningen in een semi-rurale omgeving, waar sinds enige decennia hoofdzakelijk blanke gezinnen met kinderen massaal hun toevlucht zoeken. Met andere woorden een typisch product van de naoorlogse Amerikaanse welvaartsstaat en diens welvarende, blanke middenklasse. Ten onrechte, stelt Andrew Wiese in zijn boek 'Places of Their Own; African American Suburbanization in the Twentieth Century'. Volgens de auteur heeft de suburbanisering veel diepere wortels in de Amerikaanse cultuur en is in dit verband de rol van de Afro-Amerikaanse bevolkingsgroep tot nu toe grotendeels onderbelicht gebleven.

Wiese schetst de trek van de Afro-Amerikanen naar suburbane gebieden als een proces dat zich sinds het begin van de twintigste eeuw moeizaam, maar met een onverminderde dynamiek voltrekt. De kern van 'Places of Their Own' is dat de Afro-Amerikanen in hun woonidealen op dezelfde sociale, culturele en economische ontwikkelingen reageren als de Indo-Europese Amerikanen. Hierdoor vertoont het suburbanisatiepatroon van beide bevolkingsgroepen op het eerste gezicht veel overeenkomsten. De alledaagse praktijk van discriminatie beperkt Afro-Amerikanen echter al vanaf het begin van de suburbanisatie ernstig in hun bewegingsvrijheid. De basis van de tot op heden voortschrijdende etnische segregatie in de Verenigde Staten ligt daarmee al in de racistische structuren van ruim honderd jaar geleden. Etnische segregatie staat vervolgens niet op zich, maar doet ten minste tot in de jaren zestig van de vorige eeuw de sociale ongelijkheid tussen etnische groepen toenemen, en vice versa.

De verworvenheden op het gebied van economische emancipatie en gelijke politieke rechten leiden ertoe dat Afro-Amerikanen zich aan het einde van de twintigste eeuw vrijer op de huizenmarkt kunnen bewegen dan ooit tevoren. De 'suburban dream' is inmiddels voor eenderde van deze bevolkingsgroep in vervulling gegaan. Tegelijkertijd raakt de Amerikaanse samenleving in toenemende mate etnisch gesegregeerd, met name de suburbs. Daarnaast ondervinden vele Afro-Amerikanen nog altijd subtiele en minder subtiele vormen van discriminatie tijdens het zoeken naar geschikte woonruimte.

Tot slot is als gevolg van het verdwijnen van bepaalde industrietakken de positie van een aanzienlijk deel van de Afro-Amerikanen de laatste decennia juist gemarginaliseerd. De houding van de Afro-Amerikaanse middenklasse in deze is ambivalent: gemeenschappelijke ervaringen met racisme versterken bij velen de etnische identiteit, maar anderzijds bevordert het nieuwe klassenbewustzijn de afstand tot de lagere Afro-Amerikaanse klassen – in zowel gevoelsmatige als geografische zin. Honderd jaar na het verrijzen van de eerste suburb wordt de strijd om ruimte in de Verenigde Staten – zoals Wiese het suburbanisatieproces in algemene termen omschrijft – dus in toenemende mate gedifferentieerd, met als nieuwe factor sociale stratificatie binnen de Afro-Amerikaanse bevolkingsgroep zelf.

'Places of Their Own; African American Suburbanization in the Twentieth Century' laat zich lezen als een prikkelend,

maatschappelijk geëngageerd verslag van een der zwarte bladzijden van de moderne Amerikaanse geschiedenis, zonder dat dit ten koste gaat van de wetenschappelijke waarde van het werk. Structuur en schrijfstijl zijn daarbij volstrekt helder. Minpunt is dat er geen plaats is ingeruimd voor een methodologische verantwoording. Op welke bronnen Wiese zijn bevindingen baseert, dient de lezer grotendeels op te maken uit de eindnoten. Eveneens storend is het ontbreken van een literatuurlijst. Echter, voor wie op zoek is naar een overzicht van de theorievorming rond suburbanisatie en segregatie is 'Places of Their Own' toch al weinig geschikt. In de slotparagraaf is een beknopte verhandeling opgenomen over het sociaal-ecologische werk van de Chicago School, maar verder refereert de auteur slechts bij hoge uitzondering aan bestaande theorieën. Ondanks zijn mankementen is 'Places of Their Own' door en door sociaal-wetenschappelijk. Wiese presenteert een indrukwekkende hoeveelheid historische gegevens, waarbij zijn beredeneringen op ingenieuze wijze met de 'agency-structure'-benadering verweven is. Werpt zich nog de vraag op in hoeverre er hier sprake is van parallellen met de ontwikkelingen in de Nederlandse 'multiculturele' samenleving. Hoewel het vergelijken tussen landen of culturen altijd problematisch is, vormt 'Places of Their Own' daartoe in ieder geval een aanzet. Zie bijvoorbeeld Nederlands grootste 'suburb' Almere waar inmiddels een kwart van de bevolking allochtoon is, een aandeel dat alleen maar groeit en in enkele wijken zelfs al meer dan de helft bedraagt.

Dit boek is een echte aanrader, niet alleen op het vlak van suburbanisatie en etnische segregatie, maar zeker ook voor iedereen die geïnteresseerd is in de (Afro-)Amerikaanse cultuur en geschiedenis, dan wel in processen van sociale uitsluiting en racisme.

PETER VAN YPEREN

